

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 526/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. októbra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Zuzanou Baloghovou, advokátska kancelária, Madačova 7, Ružomberok, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 23 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8 CoP 22/2015 z 23. apríla 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. júna 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 23 ods. 1 a 2,

čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 CoP 22/2015 z 23. apríla 2015.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na základe návrhu otca maloletého dieťaťa sťažovateľky podaného 2. februára 2015 sa na Okresnom súde Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) začalo konanie o zmenu osobnej starostlivosti maloletého dieťaťa, ktoré bolo predtým sťažovateľke rozsudkom okresného súdu z 25. apríla 2014 zverené do osobnej starostlivosti.

Podaním doručeným okresnému súdu 25. februára 2015 otec maloletého dieťaťa žiadal o vydanie predbežného opatrenia, ktorým by okresný súd sťažovateľke zakázal vycestovať s maloletým dieťaťom mimo územie Slovenskej republiky, čo odôvodnil skutočnosťou, že sťažovateľka v minulosti bez jeho súhlasu odhlásila maloleté dieťa z materskej školy v Slovenskej republike a vycestovala s ním do Nemeckej spolkovej republiky, pričom prezentovala svoj úmysel opätovne s maloletým dieťaťom bez súhlasu otca vycestovať tam dlhodobo späť.

Okresný súd uznesením sp. zn. 5 P 6/2015 z 25. februára 2015 návrhu na vydanie predbežného opatrenia vyhovel a zakázal sťažovateľke vycestovať s maloletým dieťaťom mimo územia Slovenskej republiky, a to až do právoplatného skončenia konania vo veci „*nahradenia súhlasu otca súdom k vycestovaniu maloletej [REDAKOVANÉ] do Spolkovej republiky Nemecko*“.

O odvolaní podanom sťažovateľkou rozhodol krajský súd namietaným uznesením, ktorým prvostupňové rozhodnutie ako vecne správne potvrdil.

Podľa sťažovateľky je právny záver krajského súdu o potrebe nariadenia predbežného opatrenia arbitrárny, keďže ho podľa jej názoru krajský súd dostatočne neodôvodnil, v čom vidí sťažovateľka ústavnú neudržateľnosť namietaného rozhodnutia. Sťažovateľka v rámci svojej argumentácie poukazuje na podľa jej názoru podstatnú skutočnosť, a sice, že „výrok,

ktorý en bloc zakazuje vycestovať mimo územia SR matke aj dcére, je v zjavnom rozpore s právom na slobodu pohybu a je pre matku aj dieťa zbytočne obmedzujúci“.

Sťažovateľka v postupe krajského súdu, ktorý potvrdil okresným súdom nariadené predbežné opatrenie porušujúce podľa vyjadrenia sťažovateľky zákon a obmedzujúce jej základné práva, vidí porušenie svojich označených základných práv garantovaných ústavou a práva garantovaného dohovorom.

Na základe všetkých uvedených skutočností v závere sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jej základných práv zaručených čl. 23 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 49 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 8 CoP 22/2015 z 23. apríla 2015, predmetné uznesenie zrušil a vrátil vec krajskému súdu na nové konanie a priznal jej tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť bez ústneho pojednávania.

Predmetom sťažnosti je namietaná neústavnosť, ako aj namietané porušenie práva garantovaného dohovorom, a to rozhodnutím krajského súdu potvrdzujúcim vecnú správnosť prvostupňového rozhodnutia, ktorým bolo nariadené predbežné opatrenie v podstatnej veci súvisiacej s výkonom rodičovských práv a povinností v zmysle § 35 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“).

Podľa § 102 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskoršie ho nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne vydá predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz. Predpoklady na nariadenie predbežného opatrenia, jeho dôsledky a spôsob zániku upravujú ustanovenia § 74 až § 77a OSP.

Predbežné opatrenie je jedným zo zabezpečovacích inštitútov civilného procesu, ktorého zabezpečovacia funkcia má za cieľ dočasnou úpravou eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli pred začatím konania alebo v jeho priebehu nastať. Dočasnosť tohto opatrenia ako jeho základný znak znamená, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi subjektmi. Nariadením predbežného opatrenia nezískava jeden z účastníkov práva, o ktorých sa má rozhodnúť až v budúcnosti, ale sa ním len dočasne upravuje určitý okruh vzťahov.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sa uplatňuje na princípe subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd poskytuje uvedenú ochranu iba vtedy, ak ju neposkytujú všeobecné sudy.

Ústavný súd už vo viacerých svojich doterajších rozhodnutiach v podobných súvislostiach vyslovil názor, že rozhodnutím o nariadení predbežného opatrenia, prípadne rozhodnutím o zrušení nariadeného predbežného opatrenia vydaným v rámci občianskoprávneho konania môže súd porušiť základné právo alebo slobodu účastníka súdneho konania, avšak takéto porušenie by sa mohlo stať predmetom konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len vtedy, ak by mu nebolo možné poskytnúť ochranu prostredníctvom účinného právneho prostriedku nápravy dostupného účastníkovi konania pred všeobecnými súdmi (princíp subsidiarity) (III. ÚS 281/07).

Ústavný súd sa preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zaoberal určením miesta a postavenia predbežného opatrenia, ako aj existenciou účinných právnych prostriedkov nápravy v prípade, ak sa ten, koho sa rozhodnutie o predbežnom opatrení dotýka, domnieva (tvrdí), že došlo k porušeniu niektorého z jeho základných práv alebo slobôd.

Podľa právneho názoru ústavného súdu rozhodovanie o návrhu na predbežné opatrenie možno predovšetkým považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Predpokladom pre záver o porušení základných práv a slobôd je však také porušenie, ktoré nie je napravitelné alebo odstrániteľné činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej [§ 74 a nasl. OSP (obdobne I. ÚS 46/00)]. Aj v prípade vyhovenia návrhu na nariadenie predbežného opatrenia je garantované právo dotknutého účastníka konania na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú súdom rozhodnutím vo veci samej.

Pokiaľ ide o rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, táto vylučuje aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na rozhodovanie v otázke predbežných opatrení, pretože nie sú rozhodnutiami o občianskych právach alebo záväzkoch (pozri rozhodnutie

Apis v. Slovenská republika z 10. 1. 2000 č. 39754/98, v ktorom sa konštatovala neaplikovateľnosť čl. 6 *ratione materiae* v konaní o zrušení predbežného opatrenia).

Reflektujúc na uvedené východiská ústavný súd konštatuje, že realizácia inštitútu predbežného opatrenia ako zabezpečovacieho prostriedku v civilnom procese nemôže sama osebe opodstatniť záver o porušení práva fyzickej osoby alebo právnickej osoby vyplývajúceho z ústavy alebo dohovoru, pretože zákon poskytuje účastníkovi, proti ktorému smeruje výrok rozhodnutia o predbežnom opatrení, primeranú a efektívnu ochranu pred prípadným neopodstatneným a nezákonným obsahom takéhoto rozhodnutia aj počas konania vo veci samej. Keďže teda túto ochranu považuje ústavný súd jednak za účinnú a jednak za dostupnú, účastník súdneho konania sa jej preto nemôže súčasne dovolávať aj prostredníctvom sťažnosti pred ústavným súdom (*mutatis mutandis* II. ÚS 37/00, I. ÚS 46/00, I. ÚS 148/03, I. ÚS 49/07, III. ÚS 281/07).

Na druhej strane však treba pripustiť, že ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti pristúpil k preskúmaniu niektorých rozhodnutí o predbežných opatreniach, zásadne však išlo o ojedinelé prípady charakterizované výnimočnými okolnosťami veci. V tejto súvislosti ústavný súd judikoval, že zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach môže iba za predpokladu, že by takýmto rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu majúci charakter svojvôle (obdobne III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07).

Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľkou namietané rozhodnutie krajského súdu takéto známky zjavnej svojvôle nenesie. Krajský súd v odôvodnení rozhodnutia svoj právny záver o správnosti nariadeného predbežného opatrenia odôvodnil protiprávnym konaním sťažovateľky (rozhodnutie sťažovateľky o podstatnej veci týkajúcej sa výkonu rodičovských práv bez súhlasu druhého rodiča maloletého dieťaťa). K výhradám sťažovateľky, že je výrok uznesenia o predbežnom opatrení excesívny, pretože ju podľa jej názoru obmedzuje

v akomkoľvek, aj krátkodobom vycestovaní s maloletým dieťaťom, poukazuje ústavný súd na odôvodnenie namietaného uznesenia krajského súdu, kde sťažovateľke odvolací súd jasne vysvetlil, že z povahy aplikovaného § 35 zákona o rodine vyplýva, že dočasná úprava nariadeného predbežného opatrenia sa dotýka len vycestovania majúceho charakter podstatnej veci, teda vycestovania dlhodobého, keďže krátkodobé vycestovanie s maloletým dieťaťom je považované za bežnú vec súvisiacu s výkonom rodičovských práv, kde právna úprava dohodu rodičov, a teda súhlas druhého rodiča k výkonu rodičovských práv nevyžaduje. Ústavný súd vzhľadom na to odkazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej výrok rozhodnutia súdu síce tvorí jeho jadro a najpodstatnejšiu časť, zároveň však musí byť interpretovaný v nadväznosti na odôvodnenie súdneho rozhodnutia (pozri nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 73/2015 zo 4. februára 2015) a v danom prípade sťažovateľky aj v kontexte aplikovanej právnej úpravy (§ 35 zákona o rodine). Ústavný súd je toho názoru, že krajským súdom prijatý právny záver vychádza z logickej úvahy opierajúcej sa o primerané odôvodnenie.

Ústavný súd teda zistil, že nie je daná jeho právomoc na prerokovanie veci sťažovateľky, pretože ochranu jej právam ako účastníčke konania jej poskytuje Občiansky súdny poriadok a občianskoprávny (všeobecný) súd v meritórnom konaní. Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd o odmietnutí sťažnosti sťažovateľky pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2015